

Soudci by se „pod lupou“ víc snažili

Okresní, krajské a vrchní soudy zatím připomínají informační černou díru. Drtivá většina právníků oslovených LN se shoduje, že by se v Česku měl zavést systém, který by **úplně všechna soudní rozhodnutí zveřejňoval na internetu** – jako na Slovensku.

KRISTIÁN LÉKO

Přestože je řízení před českými soudy veřejné, jejich rozhodnutí není vždy snadné získat. V mnoha evropských zemích přitom funguje systém plošné publikace všech soudních rozhodnutí na internetu. Tímto směrem se vydalo i Slovensko, kde lze vyhledávat už ve více než dvou milionech verdiktů.

Podle většiny právníků v pravidelné anketě LN by se podobným směrem mělo vydat i Česko. „Pokud je už naše spravedlnost pomalá, nechť je alespoň transparentní,“ říká jeden z respondentů, které jako vždy ponecháváme v anonymitě. „Každé neprůhledné prostředí je živnou půdou pro ne-transparentní jednání. Už jen skutečnost, že k němu může docházet, je pro vnímání justice ve společnosti toxická. Máme se od Slováků co učit,“ dodává další z oslovených právníků.

Zejména advokáti vidí přínos v tom, že by soudcovskou práci dostali pod drobnohled veřejnosti: „Vědomí neodvratnosti zveřejnění každého jejich rozhodnutí by mělo blahodárný vliv na kvalitu, srozumitelnost a tudíž přesvědčivost jejich rozhodování.“ Podle jiného právníka jsou dnes soudci v zásadě neviditelní, což se někdy odráží na jejich přístupu. Tento názor pak dokonce potvrzuje přímo jeden středočeský soudce: „Zveřejňování rozsudků může vyvinout pozitivní tlak na soudce a kvalitu jejich rozhodnutí. Nyní na to někteří kolegové trochu hřeší, takže z podobných nápadů je bude jít hrůza.“

Za každou cenu transparentní

Myšlenka nového způsobu veřejné kontroly justice se však zdaleka nezamlouvá každému. „Tato transparentnost za každou cenu může ohrožovat soudcovskou ne-

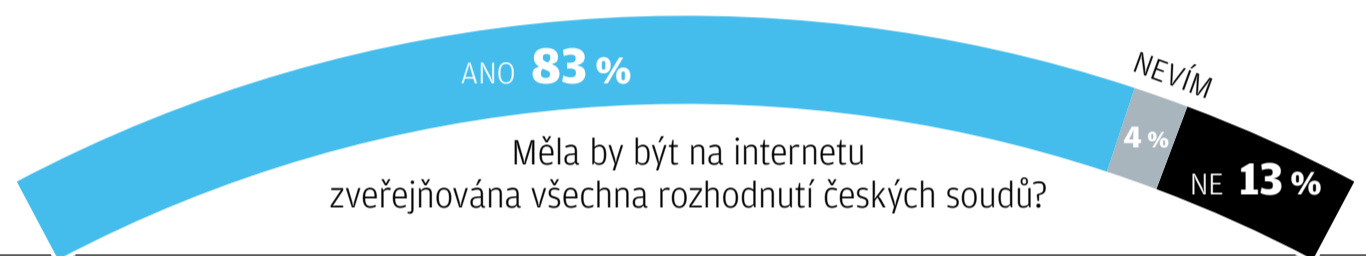
ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

Jak získat verdikt

■ Soudní jednání jsou v Česku až na úplné výjimky veřejná, z čehož plyne i požadavek na dostupnost soudních rozhodnutí pro veřejnost. Základem je **zákon o svobodném přístupu k informacím**, podle něhož lze podat žádost („106ku“) a soud je povinen rozhodnutí vydat v anonymizované podobě. Žadatel však **musí znát spisovou značku**, což je poněkud nepohodlné.

■ Rozhodnutí všech soudů zatím volně na internetu k dispozici nejsou. Výjimku tvoří tři vrcholné soudy – **Ústavní soud, Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud**. Na jejich webových stránkách lze najít kompletní rozhodovací praxi. Na webu NSS je zveřejňována také judikatura správních senátů krajských soudů.

■ Rozsudky okresních, krajských a vrchních soudů zpřístupňuje internetová aplikace Judikatura, v ní je ale od spuštění v roce 2011 jen zhruba **3000 rozhodnutí**.

Odpovídalo 108 právníků a právníček

PRÁVNÍ BAROMETR

závislost. Justice je přece uzavřený, krajně kvalifikovaný svět, který by měl fungovat především na základě svých vlastních vnitřních mechanismů kontroly, bez zásahů zvenčí,“ zní jeden z těchto hlasů – nutno podotknout, že nikoli z justice. „Laické posuzování všemožných rozsudků by ke kultivaci právního vědomí rozhodně nepřispělo,“ dodává další právník.

Lidé by se tolik nesoudili

„Mají-li být rozhodnutí soudů respektována a lze-li v některých případech důvodně očekávat, že budou mít i určitý precedenční efekt, pak je nezbytné především zajistit, aby se s nimi veřejnost mohla seznámit. Současná situace selektivní publikace na soukromých blozích a v různých publikacích může vést k tomu, že budou

využívána a případně následována jen některá rozhodnutí, která přitom nemusí být těmi nejlepšími. Jejich publikace navíc může být dána zcela konkrétním zájmem na ovlivnění výsledku některých soudních řízení,“ říká jeden z respondentů.

Mnoho právníků přitom argumentovalo paragrafem 13 nového občanského zákoníku, podle něhož mají být obdobné případy rozhodovány obdobně. Argumenty, že přece stačí zveřejněné rozsudky vrcholných soudů, se snažil vyvrátit tento respondent: „Rozsudky nižších soudů nemají sjednocující potenciál jako rozsudky soudů vysokých, ale přinášejí odpovědi na právní otázky rychle. Dají

návod těm, kteří neví, jak aplikovat a interpretovat nové právo. Čebský soudce, advokát, exekutor, notář, úředník i běžný občan by viděl, jak se stejným právem zacházejí v Opavě a naopak. Bez toho, že by všichni upínali svou pozornost několik let do Brna, odkud přijde definitivní názor od vrcholných soudů.“ A podobně na věc hledí i tento právník: „Obvyklá praxe okresních soudů může ovlivnit potenciální účastníky, zda řízení vůbec zahajovat.“

Na stále větší používání judikatury ale někteří hledí skepticky, například tato advokátka z Prahy: „Již dnes se řada advokátů i soudců mění v rešeršisty, předhánějící se v tom, kdo najde více a lepší judikátů, místo aby zapojili vlastní rozum a dobrali se spravedlivého řešení. A nyní bychom se měli

prohrabávat i rozhodnutími nižších soudů? Děkuji, nechci.“

Brlblající soudci

Hlavní opozicí proti zveřejňování rozsudků je ale samotná justice. Ukázal to jak nedávný průzkum ombudsmanky, tak i tato anketa LN. „Už tak přetížení soudní úředníci by byli navíc zatíženi vkládáním rozhodnutí do systému. Kdo ale potřebuje nějaký konkrétní rozsudek, dostane ho na žádost o poskytnutí informace,“ uvedl jeden z moravských soudců.

„Situace se stane více než nepřehledná, podstatná rozhodnutí zapadnou. Rozsudky soudů prvního stupně mohou být zavádějící. Když se podíváte do ASPI (jeden z komerčních právních informačních systémů – pozn. red.), rozsudky tam zveřejňoval Okresní soud

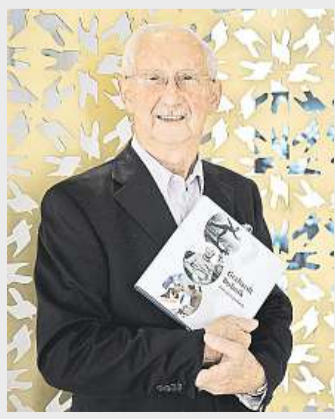
v Jihlavě. Většinu věcí bych rozhodla a odůvodnila jinak. Tento závěr mi potvrdil i soudce z našeho odvolacího soudu. Je pro účastníky lepší znát tento polotovar, nebo až stanovisko vyšších soudů?“ říká soudkyně z Prahy.

Obavy také míří směrem k pracovní zátěži, se kterou je spojena zejména anonymizace zveřejňovaných rozsudků. Již dnes se sice všechna soudní rozhodnutí vyhovávají (a mnohdy i doručují) elektronicky, ale mazání jmen účastníků a dalších citlivých údajů provádějí lidé na soudech ručně, což je nesmírně pracné. „Rozhodně nelze počítat s tím, že to soudy zajistí vedle svých dnešních povinností. Justice je přetížená již dnes, takže pro další úkoly musí každý soud ziskat odpovídající personální a materiální podporu,“ míní jeden ze soudců.

„Česká republika by měla směřovat k plně elektronizaci justice. Ta začíná u plně elektronických spisů, jako to nyní funguje v insolvenčním řízení. Vydělení rozhodnutí z těchto spisů je pak jednoduchou technickou operací,“ říká jeden pražský advokát. Podobné plány má ostatně i ministerstvo spravedlnosti, projekt elektronického spisu je ale zatím kvůli nedostatku IT odborníků v plenkách.

ADVOKACIE ŽIJE

Pražský advokát a rozhodce **Gerhardt Bubník** v červnu slavnostně pokřtil svou knihu *Život mezi paragrafy*. „Když jsem v Lidových novinách četl o lynčování Němců, uvědomil jsem si, že jsem byl něčeho takového sám svědkem. Možná by to zajímalo i čtenáře,“ napsal Bubník v roce 2015 Magdaleně Sodomkové, tehdejší redaktorce magazínu *Pátek LN*. Z jejich setkání vzešla myšlenka na vydání autobiografie, kterou pak společně realizovali. Bubník v ní popisuje zážitky ze studií na Harvardově univerzitě, z krasobruslařských soutěží i bohaté právnícké kariéry. Knihu vydalo nakladatelství Wolters Kluwer, má 292 stran.

Pražská advokátní kancelář **Schönherr** poskytla právní poradenství české nápojářské firmě AG Foods a polskému investičnímu fondu Coöperatief Avalon při narovnání sporů s minoritními akcionáři a s následným manažerským odkupem. „Poskytovali jsme komplexní poradenství v rámci čtyř jurisdikcí,“ řekl Vladimír Čížek, partner pražské kanceláře a vedoucí týmu.

Advokátní kancelář **Havel, Holásek & Partners** radila investičnímu fondu SkyLimit Industry při nákupu šedesátiprocentního podílu v jabloněcké společnosti INOX Technology, vyrábějící stroje a zařízení umožňující automatizaci v automobilovém průmyslu. Kancelář fondu radila již při lednovém nákupu firmy STS Olbramovice.

Mezinárodní advokátní kancelář **bnt** v červnu představila nový korporátní design, který pro ni vytvořila brandingová agentura JUNO z německého Hamburku. Součástí je i slogan „Close. Straight. Forward.“, který má charakterizovat výbornou znalost trhů, jasné a cílené poradenství a podporu rozvoje. **lek**

Novinky z vaší advokátní kanceláře pošlete na kristian.leko@lidovky.cz

Bedekry po světě stran a hnutí

Poslední měsíce přinesly vydání hned dvou komentářů k zákonu o sdružování v politických stranách a politických hnutích. Ten byl nedávno výrazně novelizován, například přibyl limit pro příspěvky individuálních dárců a loni přibyl nový Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a hnutí. Přes shodnost tématu i žánru jde o dvě velmi rozdílné publikace.

Komentář nakladatelství Leges zpracoval Stanislav Pšenička, právník z odboru všeobecné správy ministerstva vnitra. Jde v podstatě o strohé doplnění zákonného textu, výrazně orientované na praxi. Ostatně sám autor v úvodu konstatuje, že se zdržel všech hodnotících úvah o platné právní úpravě, zcela také chybí jakékoli odkazy na relevantní odbornou literaturu.

Rovněž judikatura je citována toliko skrze právní věty, bez kontextu (navíc poněkud překvapí, že v textu je setrvale uváděn „Nejvyšší správní soud v Praze“, ač sídlí v Brně). Na komentáři je každopádně znát, že jej psal protřelý resortní praktik, který se správními aspekty činnosti politických

stran a hnutí zabývá. V tomto ohledu může být pro čtenáře užitečný.

Oproti tomu komentář z dílny nakladatelství Wolters Kluwer poněkud boří floskuli, že komentáře se nečtou, nýbrž se v nich hledá. Sepsalí jej totiž společnými silami čerstvý profesor ústavního práva Jan Kysela a olomoucký akademik Marian Kokeš, dlouholetý asistent ústavních soudců (aktuálně u Vojtěcha Šimíčka). Oba byli i členy autorského kolektivu vynikajícího komentáře k Listině základních práv a svobod pod vede-

ním Elišky Wagnerové, který vyšel v roce 2012.

Akademická průprava i letitá zkušenost s ústavními praxí u obou autorů je na komentáři znát. Začíná dvacetistránkovým teoretickým a historickým úvodem, ve kterém profesor Kysela zasazuje téma politických stran do politologického a ústavně teoretického kontextu.

Životaschopný stranický systém

Celý komentář připomíná účel právní úpravy – zákon v roce

1991 reagoval na dědictví totality a jeho cílem bylo zformovat v nové demokracii životaschopný stranický systém. V tomto ohledu je ilustrativní výklad paragrafu 4, zakazující vznik stran podkopávajících demokratický systém. Autoři připomínají koncept obratelské demokracie, vzniklý v reakci na selhání stranického systému výmarského Německa ve 30. letech minulého století.

Velmi podrobný je i komentář problematiky pozastavování činnosti a rušení politických stran, jakož i jejich právu na soudní ochranu. Vše je přitom podepřeno odkazy na literaturu a judikaturu. Stranický systém v Česku se proměňuje, a zvláště v posledních letech přibývá nestandardních uskupení. Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury měl svého času pouhých sedm členů, kterým plynuly mnohamilionové příspěvky od státu za celý poslanecký klub. Hnutí ANO zase v lecčem připomíná spíše personální agenturu než politickou stranu. V tomto světě je dobré mít publikaci, jež teoretické koncepty politologie a ústavní teorie dává do kontextu s platnou právní regulací. **lek**